

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

**INFORMATOR
PROGRAM
KORPUS WSPARCIA SENIORÓW
NA ROK 2024**

Warszawa, styczeń 2024

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
Podstawowe informacje o programie.....	4
Przykładowe pytania i odpowiedzi dotyczące realizacji programu	9

Informator stanowi zbiór wytycznych dla pracowników urzędów wojewódzkich oraz pracowników jednostek samorządu terytorialnego, które przystąpią do realizacji programu.

WSTĘP

Program „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2024 jest odpowiedzią na wyzwania, jakie stawiają przed Polską zachodzące procesy demograficzne oraz elementem polityki społecznej państwa w zakresie wsparcia działań na rzecz seniorów niesamodzielnym ze względu na wiek oraz stan zdrowia. Celem programu jest:

1. Wsparcie finansowe gmin w zakresie organizowania usług opiekuńczych świadczonych w formie usług sąsiedzkich (Moduł I - zadanie określone w art. 17 ust. 2 pkt 2a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901, z późn. zm.), tj. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich)
2. Wsparcie finansowe gmin w realizacji usług opiekuńczych poprzez dostęp do tzw. „opieki na odległość” mającej na celu poprawę bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych (Moduł II - zadanie określone w art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, tj. podejmowania innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych).

Program jest realizowany **w terminie od dnia 1 stycznia 2024 r. do dnia 31 grudnia 2024 r.** i jest adresowany do wszystkich gmin w Polsce, zarówno miejskich, wiejskich, jak i miejsko – wiejskich.

Dzięki programowi, pomoc udzielana seniorom poprzez podejmowanie odpowiednich działań przez jednostki samorządu terytorialnego, ośrodki pomocy społecznej, centra usług społecznych będzie przebiegać sprawniej, a osoby starsze uzyskają wsparcie w czynnościach dnia codziennego.

W ramach programu realizowane będą dwa jego Moduły, przy czym, gminy mogą przystąpić do realizacji jednego z nich, jak również do obu Modułów.

Gminy przystępujące do realizacji programu, w zależności od wybranego Modułu, zobowiązane są do podjęcia stosownych uchwał, tj.:

MODUŁ I, w ramach realizacji którego wymagane będzie podjęcie przez radę gminy/miasta uchwały na podstawie art. 50 ust. 6, 6a i 6b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej określającej szczegółowe warunki przyznawania usług sąsiedzkich, wymiar i zakres usług sąsiedzkich oraz sposób rozliczania wykonywania takich usług. Dopuszcza się też rozszerzenia katalogu osób uprawnionych do korzystania z usług, o osoby dla których wsparcie w postaci usług sąsiedzkich będzie miało charakter uzupełniający opiekę sprawowaną przez rodzinę, a także wspólnie niezamieszkującego małżonka, wstępnych i zstępnych.

MODUŁ II, w ramach realizacji którego wymagane będzie podjęcie przez radę gminy/miasta uchwały na podstawie art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej dotyczący realizacji usług opiekuńczych poprzez dostęp do tzw. „opieki na odległość”.

PODSTAWOWE INFORMACJE O PROGRAMIE

CELE PROGRAMU

1. Wsparcie finansowe gmin w zakresie organizowania usług opiekuńczych świadczonych w formie usług sąsiedzkich.
2. Wsparcie finansowe gmin w realizacji usług opiekuńczych poprzez dostęp do tzw. „opieki na odległość” mającej na celu poprawę bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych.

ADRESACI PROGRAMU

1. Bezpośrednimi adresatami programu są wszystkie gminy w Polsce (miejskie, wiejskie, miejsko-wiejskie).
2. Pośrednimi adresatami są seniorzy w wieku 60 lat i więcej, mający problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzący samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkający z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia.

ZAKRES PODMIOTOWY PROGRAMU

czyli komu można udzielić wsparcia w ramach programu

O wsparcie finansowe w ramach programu mogą wnioskować gminy, które przystępując do jego realizacji przyjmą, wskazane we wstępie niniejszego informatora, stosowne uchwały.

FINANSOWANIE PROGRAMU

czyli podstawowe informacje o programie oraz wysokość dotacji przyznawanej w ramach programu

Na realizację programu przeznaczono ogółem kwotę 50 mln zł, w tym: 29.840.000,00 zł na realizację Modułu I i 20.160.000,00 zł na realizację Modułu II.

1. Program zawiera wskazówki dotyczące możliwości uzyskania przez gminy w 2024 r. wsparcia finansowego, ze środków pochodzących z dotacji celowej budżetu państwa w zakresie realizacji przez gminy zadania własnego:
 - **MODUŁ I** - zadanie określone w art. 17 ust. 2 pkt 2a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901, z późn. zm.), tj. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich.
 - **MODUŁ II** - zadanie określone w art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, tj. podejmowania innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.
2. W ramach programu gminom udziela się wsparcia finansowego na podstawie art. 115 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zgodnie z którym jednostki samorządu terytorialnego mogą otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu pomocy społecznej, przy czym wysokość dotacji nie może przekroczyć 80% kosztów realizacji zadania.
3. Program nie przewiduje progów procentowych na poszczególne wydatki. Środki z dotacji należy wydatkować zgodnie z zasadą celowego i racjonalnego wydatkowania środków publicznych przestrzegając dyscypliny finansów publicznych.
4. W przypadku zlecenia podmiotowi uprawnionemu realizacji usług wsparcia w ramach programu niezbędne jest właściwie i zgodne z przepisami prawa udokumentowanie oraz przedstawienie

wszystkich poniesionych kosztów, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (Dz.U.2023.1429) oraz ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U.2023.120).

ZAKRES PRZEDMIOTOWY PROGRAMU

czyli na co należy przeznaczyć środki finansowe przyznane z programu

Program zakłada realizację dwóch Modułów:

MODUŁ I:

Wydatki kwalifikowalne w ramach Modułu I:

- wydatki związane z organizacją usług sąsiedzkich, w tym m.in.: ryczałty pieniężne dla opiekunów oraz związane z nimi składki na ubezpieczenie zdrowotne i społeczne oraz inne daniny publiczne, koszty zakupu środków ochrony indywidualnej,
- koszty konsultacji specjalistycznych dla realizatorów usług sąsiedzkich, np.: instruktaż pielęgniarstwa, instruktaż rehabilitanta, opiekuna medycznego, itp.,
- wydatki związane z koordynacją usług opiekuńczych w postaci: wynagrodzenia dla koordynatora usług lub dodatki do wynagrodzeń, wraz z pochodnymi,
- koszty zakupu usługi szkoleniowej z zakresu udzielania pierwszej pomocy,
- zwrot kosztów dojazdu do seniorów, w tym m.in. zwrot kosztów zakupu paliwa do samochodu służbowego/prywatnego użytkowanego przez pracowników ośrodka pomocy społecznej/centrum usług społecznych do realizacji zadań w ramach programu, bilety miejskie (koszty rozliczane według zasad określonych przez ten ośrodek),
- koszty użytkowania oprogramowania pozwalającego na rozliczenie i nadzór nad realizacją usług sąsiedzkich,
- działania promocyjno-informacyjne, w tym np. koszty druku plakatów, ulotek, artykuły w prasie lokalnej,
- identyfikatory dla osób realizujących program w terenie,
- ewentualne koszty ubezpieczenia OC i NNW.

W tegorocznej edycji programu wydatki poniesione na obsługę zadania w ramach tzw. kosztów pośrednich, tj. obsługi księgowo-kadrowej oraz materiałów biurowych można uznać jako wydatek kwalifikowalny, który zostanie pokryty w ramach finansowego wkładu własnego gminy.

W celu pozyskania środków na realizację zadań w ramach Modułu I gmina składa zapotrzebowanie do właściwego wojewody na środki finansowe szacując koszt całkowity zadania jaki poniesie na realizację programu zgodnie z katalogiem wydatków kwalifikowalnych wymienionym w programie, Gminy przystępujące do realizacji programu mogą wnioskować maksymalnie do 80% kosztów całkowitych realizacji zadania.

FORMY ORGANIZACJI I REALIZACJI USŁUGI WSPARCIA W RAMACH MODUŁU I

Podejmując decyzję o organizacji na terenie gminy usług sąsiedzkich, gmina ma możliwość realizacji tego zadania w dwóch wariantach:

- poprzez zlecenie realizacji zadania podmiotowi uprawnionemu na podstawie art. 25 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie,
- samodzielnie, tj. przez pracowników ośrodka pomocy społecznej/centrum usług społecznych lub innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w zakresie organizacji i koordynacji usług opiekuńczych świadczonych w formie usług sąsiedzkich.

MODUŁ II:

Wydatki kwalifikowalne w ramach modułu II:

- zakup opaski lub innego urządzenia bezpieczeństwa do świadczenia usługi „opieki na odległość”,
- zakup usługi obsługi systemu polegającej na sprawowaniu całodobowej opieki na odległość nad seniorami przez centralę monitoringu,
- przyznanie dodatków specjalnych zgodnie z przyjętym w danym ośrodku regulaminem wynagradzania lub inny sposób wynagrodzenia dla pracowników ośrodka pomocy społecznej/centrum usług społecznych, bezpośrednio realizujących zadanie w terenie w ramach programu lub rozeznających potrzeby seniorów w tym zakresie,
- koszt szkoleń dla pracowników OPS/CUS w zakresie obsługi systemu opieki na odległość, w przypadku gdy są oni bezpośrednim realizatorem przedmiotowej usługi,
- działania promocyjno-informacyjne, w tym koszty druku plakatów, ulotek, artykułów w prasie lokalnej.

Moduł II dotyczy finansowania kosztów, jakie gminy ponoszą w związku z zapewnieniem usługi wsparcia seniorom w wieku 60 lat i więcej przez świadczenie usług wynikających z rozeznanych potrzeb na terenie danej gminy w obszarach wskazanych w programie,

- w celu pozyskania środków na realizację zadań w ramach modułu drugiego gmina składa wniosek do właściwego wojewody na środki finansowe szacując koszt całkowity zadania jaki poniesie na realizację programu zgodnie z katalogiem wydatków kwalifikowalnych wymienionym w programie,
- gminy przystępujące do realizacji programu mogą wnioskować o maksymalnie 80% kosztów całkowitych zadania.

FORMY ORGANIZACJI I REALIZACJI USŁUGI WSPARCIA W RAMACH MODUŁU II

Samorząd gminny, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa (PZP) oraz własnymi procedurami wewnętrznymi:

- a) dokonuje zakupu tzw. „opasek lub innych urządzeń bezpieczeństwa” wraz z obsługą systemu;
- b) dokonuje zakupu obsługi systemu u wybranego realizatora usługi opasek bezpieczeństwa zakupionych w ramach programu Korpus Wsparcia Seniorów, edycja na rok 2022 i 2023..

MECHANIZM UDZIELANIA POMOCY W RAMACH MODUŁU II

Krok 1. Samorząd gminny dokonuje rozeznania potrzeb seniorów w zakresie wyposażenia ich w tzw. „opaskę lub inne urządzenie bezpieczeństwa”.

Krok 2. Samorząd gminny, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa, dokonuje zakupu tzw. „opaski lub innego urządzenia bezpieczeństwa” oraz obsługi systemu u wybranego realizatora usługi lub obsługi systemu, jeżeli dysponuje już tzw. opaską bezpieczeństwa zakupioną w ramach niniejszego programu w edycji na rok 2022 i 2023..

Krok 3. Samorząd gminny koordynuje i realizuje program na swoim terenie.

JAK UZYSKAĆ DOFINANSOWANIE Z PROGRAMU

Zgłaszanie zapotrzebowania na środki finansowe w ramach programu

1. Propozycję podziału środków z dotacji celowej budżetu państwa na realizację programu w układzie wojewódzkim opracowuje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, uwzględniając mechanizm dotyczący zasad finansowania usług sąsiedzkich dla osób w wieku 60 lat i więcej w gminach do i powyżej 10.000 mieszkańców, a w przypadku Modułu II, biorąc pod uwagę liczbę seniorów w wieku 60 lat i więcej w danym województwie (na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego według stanu na dzień 31 grudnia 2022 r.).
2. Wojewodowie dokonują podziału na gminy środków z dotacji celowej budżetu państwa, uwzględniając zapotrzebowania złożone przez poszczególne gminy oraz liczbę osób w wieku 60 lat i więcej w danej gminie.
3. W przypadku gdy wysokość środków przyznanych danej gminie nie jest wystarczająca, aby zrealizować zadania w ramach programu, wojewoda może zwiększyć przyznany limit dla tej gminy z puli środków, jakimi dysponuje na jego realizację.
4. Wojewoda ostatecznie decyduje o wysokości kwoty przyznawanej gminom, zwiększeniu kwoty przyznanej dla danej gminy, w przypadku rezygnacji lub niepełnego wykorzystania przyznanych środków przez inne gminy, bądź nieprzystąpienia do programu wszystkich gmin w województwie.
5. Przystąpienie przez gminę do realizacji programu nie jest równoznaczne z przyznaniem środków we wnioskowanej wysokości.

PRZYKŁADOWE PYTANIA I ODPOWIEDZI DOTYCZĄCE REALIZACJI PROGRAMU KORPUS WSPARCIA SENIORÓW NA ROK 2023

1. Jaki jest okres realizacji programu?

Program będzie realizowany od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 r. i na taki okres gmina przystępująca do jego realizacji powinna oszacować koszty zadania.

2. Do kogo skierowany jest program?

Program skierowany jest do wszystkich gmin w Polsce.

3. Jak rozumieć pojęcie środowiska pomocy sąsiedzkiej?

Pod pojęciem usług sąsiedzkich należy rozumieć świadczenia pomocy społecznej o charakterze opiekuńczym, które organizowane są w miejscu zamieszkania. W związku z powyższym środowisko pomocy sąsiedzkiej to fizyczne miejsce, w którym realizowane będą usługi opiekuńcze w formie usług sąsiedzkich. Oznacza to, iż wsparciem pod jednym adresem zamieszkania może zostać objęta więcej niż jedna osoba (np. małżeństwo osób starszych). Czynności wykonywane w ramach tzw. opieki prostej w postaci np.: przygotowania posiłku, przyniesienia zakupów, posprzątania mieszkania, itp., służą w tym przypadku więcej niż jednej osobie. Zatem pojęcie „środowiska w którym realizowane są usługi”, jest równoznaczne z miejscem (adresem) w którym realizowane są te usługi.

4. Czy gmina przystępując do realizacji programu musi podjąć odpowiednie uchwały?

Tak, gminy przystępujące do realizacji programu zobowiązane są do podjęcia stosownych uchwał, tj.:

MODUŁ I - uchwała na podstawie art. 50 ust. 6, 6a i 6b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej określająca szczegółowe warunki przyznawania usług sąsiedzkich, wymiar i zakres usług sąsiedzkich oraz sposób rozliczania wykonywania takich usług.

MODUŁ II - uchwała o przyjęciu programu osłonowego na podstawie art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej dotyczącego realizacji usług opiekuńczych poprzez dostęp do tzw. „opieki na odległość”.

Gminy ubiegające się o środki finansowe na realizację Modułu nr I, powinny być przynajmniej na etapie procedowania uchwały w tym zakresie. Nie jest możliwe realizowanie zadania bez przyjęcia przedmiotowych uchwał.

5. Czy gmina musi wnioskować o środki na realizację dwóch Modułów?

Gmina może wnioskować o środki na realizację zarówno jednego z Modułów, jak i obu.

6. Jakie są terminy przystąpienia do programu?

Zapotrzebowanie na środki finansowe będzie zbierane raz w roku, z zachowaniem przyznanego limitu dla danego województwa.

Wojewodowie zobligowani są do przekazania do Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zbiorczego zapotrzebowania gmin z poszczególnych województw w terminie do 29 lutego 2024 r.

Wojewodowie zobowiązani są także do zebrania, odpowiednio wcześniej, zapotrzebowania od jednostek gminnych.

Wojewodowie zobligowani są do przekazania wszystkim gminom z terenu województwa informacji o możliwości ubiegania się o środki wraz ze wskazaniem terminów aplikowania o nie.

7. W jaki sposób wojewoda powinien promować założenia programu wśród jednostek samorządu terytorialnego?

Wybór sposobu promowania programu zależy jest od możliwości oraz decyzji wojewodów (mogą to być np. informacje/pisma/informatory przekazywane do jednostek samorządu terytorialnego, ale również informowanie o możliwości przystąpienia do programu przekazywane podczas różnego rodzaju spotkań, takich jak: konferencje czy narady, których uczestnikami będą przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego).

8. Czy gmina, przystępując do realizacji programu, zobligowana jest do zabezpieczenia wkładu własnego?

Tak, gmina musi zabezpieczyć finansowy wkład własny na realizację programu w wysokości min. 20% kosztów całkowitych zadania.

9. Czy wysokość środków przeznaczonych na koszty obsługi programu w gminie są wartością stałą?

Środki, które mogą zostać przeznaczone na koszty obsługi programu w gminie (tj. koszty konsultacji, koordynacji, szkoleń, koszty użytkowania oprogramowania pozwalającego na rozliczenie i nadzór nad realizacją usług sąsiedzkich, działania informacyjno - promocyjne, identyfikatory, koszty ubezpieczenia, zwrot kosztów dojazdu pracowników OPS/CUS w ramach koordynacji zadania) nie mogą być wyższe niż **wartości wskazane w programie w ramach realizacji Modułu I.**

10. Czy koszty obsługi gminy są wartością stałą czy ulegają proporcjonalnemu zmniejszeniu w zależności do liczby środowisk, które gmina planuje uruchomić?

Wskazane w programie kwoty dotyczące kosztów obsługi gminy są wartościami maksymalnymi do wykorzystania w ramach realizacji Modułu I programu. Wnioskując o środki gmina musi oszacować wysokość tych kosztów biorąc pod uwagę określony limit na te działania oraz okres w jakim będzie realizowany Moduł I.

Środki otrzymane na realizację programu należy wydatkować zgodnie z zasadą celowego i racjonalnego wydatkowania, przestrzegając dyscypliny finansów publicznych. W związku z powyższym, zasadne jest aby w przypadku rozpoczęcia realizacji programu w miesiącach późniejszych niż styczeń 2024, szacowanie zapotrzebowania na koszty obsługi programu, wyliczyć proporcjonalnie do liczby miesięcy kiedy faktycznie będzie on realizowany.

11. Czy można zwiększyć kwotę wynagrodzenia dla opiekuna-sąsiada jeśli potrzeba wsparcia w formie usług sąsiedzkich na terenie danej gminy będzie mniejsza niż liczba uruchomionych środowisk założonych w Module I?

Nie, jeśli na terenie danej gminy zostanie uruchomiona mniejsza liczba środowisk pomocy sąsiedzkiej niż określa to wskaźnik Modułu I gmina powinna złożyć proporcjonalnie mniejsze zapotrzebowanie na tę formę usług.

12. Czy pracownicy socjalni mogą świadczyć usługi sąsiedzkie jeśli na terenie danej gminy nie będzie chętnych opiekunów-sąsiadów do ich realizacji?

Nie, gminy do realizacji zadań określonych w Module I powinny zaangażować osoby zamieszkujące w najbliższym sąsiedztwie seniorów oraz organizacje pozarządowe.

13. Czy wojewoda może przesuwać przyznane w ramach programu środki pomiędzy poszczególnymi gminami?

Wojewoda ma możliwość przesuwania przyznanych w ramach programu środków pomiędzy gminami z puli środków jakimi dysponuje na realizację poszczególnych Modułów (do czasu pełnego wykorzystania przyznanej na dany Moduł kwoty) jeżeli:

1. gmina wnioskująca o środki w ramach Modułu I złożyła zapotrzebowanie nie wykorzystując określonej w programie maksymalnej kwoty dofinansowania na jego realizację, w zależności od wskazanego wariantu,
2. wysokość środków przyznanych gminie na realizację Modułu II nie jest wystarczająca aby w pełni zrealizować zadania w jego ramach.

14. W jaki sposób seniorzy mogą zgłaszać potrzebę wsparcia w ramach programu?

W ramach realizacji programu, rozeznania potrzeb w zakresie usług sąsiedzkich, jak i wyposażenia seniorów w opaskę lub inne urządzenie bezpieczeństwa dokonuje gmina.

Jednak seniorzy mogą zgłaszać potrzebę wsparcia także samodzielnie, bezpośrednio do ośrodka pomocy społecznej/centrum usług społecznych.

15. Co w przypadku zgłoszeń wpływających do gmin, które nie przystąpiły do realizacji programu?

W sytuacji gdy dana gmina nie przystąpi do realizacji programu powinna każde zgłoszenie rozpatrzyć indywidualnie w zakresie swoich kompetencji oraz zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej.

16. Czy zakwalifikowanie osób do programu uzależnione jest od kryterium dochodowego?

Nie, udzielenie wsparcia w ramach programu nie zależy od kryterium dochodowego.

17. Czy przyznanie wsparcia w ramach programu wymaga wydania decyzji administracyjnej?

Tak, przyznanie usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich w ramach Modułu I wymaga wydania decyzji administracyjnej.

Natomiast wsparcie w postaci opaski lub innego urządzenia bezpieczeństwa nie jest przyznawane w drodze decyzji administracyjnej.

18. Co z osobami, które mają przyznane decyzją usługi opiekuńcze? Czy można je zakwalifikować do programu?

Do programu można zakwalifikować osoby spełniające kryteria w nim określone, nawet jeśli mają przyznane decyzją usługi opiekuńcze. Wsparcie udzielane w ramach programu można traktować jako uzupełnienie usług świadczonych przez opiekunki środowiskowe, co da gwarancję większej elastyczności udzielanej pomocy, która nie musi być ograniczona konkretnymi dniami i godzinami, a może być świadczona adekwatnie do zaistniałych potrzeb.

19. Kto jest administratorem danych osobowych?

Wojewoda jest administratorem danych osobowych przedstawicieli gmin pozyskiwanych w ramach realizacji i rozliczania programu.

Ośrodek pomocy społecznej/centrum usług społecznych jest administratorem danych osobowych w zakresie danych beneficjentów pozyskanych dla celów realizacji programu lub zlecenia udzielenia świadczenia w formie usługi wsparcia w ramach przedmiotowego programu.

W przypadku zlecenia realizacji zadania podmiotowi uprawnionemu, administratorem danych osób korzystających ze wsparcia jest podmiot uprawniony.

20. Jaki zakres danych będzie obejmowało sprawozdanie z realizacji programu?

Sprawozdanie z realizacji programu będzie obejmowało m.in. następujące dane:

MODUŁ I

Liczbę osób objętych wsparciem w ramach MODUŁU I programu "Korpus Wsparcia Seniorów" - stan na 31 grudnia 2024 r.

- rzeczywistą liczbę osób, objętych wsparciem w ramach Modułu I.

Całkowity koszt realizacji MODUŁU I programu "Korpus Wsparcia Seniorów" - stan na 31 grudnia 2024 r.

- wysokość środków przyznanych na realizację programu w 2024 r.,
- wysokość środków faktycznie wydatkowanych na realizację programu w roku 2024 (rzeczywiste wykonanie),
- liczba zatrudnionych opiekunów do realizacji usług sąsiedzkich, w tym koszty poniesione na to zadanie,
- wydatki poniesione na obsługę programu,
- formy realizacji programu w 2024 r. wraz z wysokością środków wydatkowanych na ten cel.

MODUŁ II

Liczbę osób objętych wsparciem w ramach MODUŁU II programu "Korpus Wsparcia Seniorów" - stan na 31 grudnia 2024 r.

- rzeczywistą liczbę zgłoszeń z opaski do dyspozytora w podziale na: zakończone udzieleniem wsparcia przez telefon i zakończonych interwencją służb ratunkowych;
- rzeczywistą liczbę osób, objętych wsparciem w ramach Modułu II (każda osoba liczona raz, bez względu na czas korzystania z Programu), w podziale na osoby prowadzące samodzielne gospodarstwa domowe i osoby zamieszkujące z rodziną.

Całkowity koszt realizacji MODUŁU II programu "Korpus Wsparcia Seniorów" - stan na 31 grudnia 2024 r.

- wysokość środków przyznanych na realizację programu w 2023 r.,
- wysokość środków faktycznie wydatkowanych na realizację programu w roku 2023 (rzeczywiste wykonanie),
- liczba pracowników OPS/CUS bezpośrednio zaangażowanych w realizację Modułu II, którym przyznano dodatki/premie/nagrody w ramach programu,
- wydatki poniesione na zakup urządzeń, obsługi systemu, promocję i inne niezbędne wydatki do realizacji programu,
- inne wydatki.

21. Czy samorząd gminny ma pełną dowolność przy wyborze realizatora usługi świadczonej w ramach Modułu II?

Tak, samorząd gminny, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa (PZP) oraz wewnętrznymi procedurami, dokonuje zakupu usługi (urządzenie – opaska bezpieczeństwa lub inne urządzenie bezpieczeństwa wraz z obsługą systemu lub w przypadku posiadania już opaski bezpieczeństwa zakupionej ze środków programu w roku 2022 i 2023 tylko obsługi systemu) u wybranego realizatora. Ponadto samorząd gminny określa funkcje „opaski lub innego urządzenia bezpieczeństwa” w przeprowadzanym postępowaniu wyboru realizatora.

22. Jakie działania składają się na usługę świadczoną w ramach Modułu II?

Jest to zakup opaski lub innego urządzenia bezpieczeństwa wraz z obsługą systemu lub w przypadku posiadania już opaski bezpieczeństwa zakupionej ze środków programu w roku 2022 i 2023 wyłącznie obsługi systemu przez pracujące 24 h na dobę centrum monitoringu, nadzorujące, rejestrujące i przyjmujące zgłoszenia alarmowe przesyłane z opasek lub innych urządzeń bezpieczeństwa, a także podejmujące adekwatne do konkretnego zgłoszenia czynności. Szczegółowy opis przedmiotu zamówienia zarówno w zakresie funkcjonalności opaski, jak i świadczenia usługi całodobowego monitoringu sporządza samorząd.

23. W jakie funkcje powinna być wyposażona „opaska bezpieczeństwa”?

Urządzenia zakupione w ramach Modułu II programu, powinny być wyposażone w funkcje umożliwiające komunikowanie się z centrum obsługi i opiekunami, funkcje monitorujące podstawowe czynności życiowe wybrane przez samorząd spośród wskazanych w zapisach programu. W roku 2024 nie ma wymogu wyboru co najmniej trzech funkcji.

24. Jakie opaski mają być oznakowane?

Znakowanie (umieszczenie logo MRPiPS) dotyczy opasek lub innych urządzeń bezpieczeństwa i opakowań na ten sprzęt, zakupionych ze środków programu od roku 2023.

25. Jakie działania składają się na usługę wsparcia w ramach Modułu I?

Usługi sąsiedzkie to tzw. opieka prosta, obejmują pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczno-pielęgnacyjną, przez którą należy rozumieć formy wsparcia niewymagające specjalistycznej wiedzy i kompetencji, oraz, w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

26. W jaki sposób organizować usługi sąsiedzkie w ramach Modułu I?

W sytuacji, kiedy gmina zleca realizację Modułu I podmiotowi uprawnionemu, podmiot ten będzie zobligowany do organizacji i koordynacji usług sąsiedzkich.

W takim przypadku, ośrodek pomocy społecznej/centrum usług społecznych współpracując z podmiotem uprawnionym oraz nadzorując realizację tego zadania musi opracować wszelkie zasady jego wykonania oraz rozliczenia.

Usługi świadczone w formie usług sąsiedzkich muszą być dostosowane do indywidualnych potrzeb osób wspieranych. Świadczenie tego typu usług może być realizowane m.in. w godzinach rannych, popołudniowych, wieczornych, jak również poza godzinami pracy opiekunek ośrodka pomocy społecznej/centrum usług społecznych, jeśli osoba korzysta z tego rodzaju usług.

Szczegółowy zakres, czas trwania, zasady oraz wymiar świadczonych usług musi zostać ustalony przez organizatora przedmiotowych usług oraz zaakceptowany przez osoby wspierane, jak również przez pracowników OPS/CUS, zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej.

Udzielanie wsparcia w ramach usług sąsiedzkich przez osoby z najbliższego otoczenia osoby wymagającej wsparcia, ma na celu gwarancję większej elastyczności udzielanej pomocy, która nie musi być ograniczona konkretnymi dniami i godzinami, a może być świadczona adekwatnie do zaistniałych potrzeb.

Wsparcie udzielane w postaci usług sąsiedzkich może mieć także charakter uzupełniający do opieki sprawowanej przez rodzinę i będzie to prowadziło do odciążenia członków rodziny, którzy na co dzień sprawują opiekę nad osobą niesamodzielną.

Usługa sąsiedzka może obejmować pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, prostą podstawową opiekę higieniczną, nieskomplikowane czynności pielęgnacyjne oraz, w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Organizator usługi, jest zobowiązany do przeprowadzenia szkoleń z zakresu udzielania pierwszej pomocy dla osób wykonujących usługi sąsiedzkie.

27. Czy gminy mogą pobierać od klientów odpłatność za realizowane usługi sąsiedzkie?

Tak, to uchwała Rady Gminy ustala zasady ponoszenia odpłatności za realizację usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich.

28. W jaki sposób gmina powinna nawiązać współpracę z opiekunami?

Gmina sama decyduje jaki to będzie rodzaj współpracy. Wydaje się, że najbardziej korzystną formą będzie zawarcie z sąsiadem - opiekunem umowy cywilno – prawnej w postaci umowy zlecenia.

29. Czy wysokość ryczałtu gmina ustala samodzielnie, czy jest on ogólnie określony?

Maksymalna kwota dofinansowania do jednego środowiska w programie to kwota 800 zł. Jednak kwota ta obejmuje ogół kosztów związanych z realizacją zadania (np. wynagrodzenie).

30. Co oznacza użyte w programie sformułowanie „ryczałty pieniężne dla opiekunów”.

Najbardziej praktycznym i zasadnym sposobem zatrudnienia realizatorów usług sąsiedzkich jest zawarcie umowy cywilno – prawnej, z określonym wynagrodzeniem ryczałtowym zgodnie z art. 632 § 1 kodeksu cywilnego. W tym przypadku uzgadniane jest stałe, miesięczne honorarium za usługę sąsiedzka. Wysokość wynagrodzenia ustalana jest na podstawie prognozy obejmującej m.in.: czasochłonność zlecenia, rodzaj prowadzonych spraw oraz stopień ich skomplikowania.

Sąsiedzka forma wsparcia, musi być dostosowana do indywidualnych potrzeb osoby korzystającej z pomocy, bowiem kluczową cechą tej pomocy jest elastyczność, zarówno w ustaleniu osoby świadczącej usługi, zakresu i form pomocy, godzin świadczenia usług, monitorowania wsparcia, itd.

W przypadku usług sąsiedzkich wskaźnikiem osiągnięcia rezultatu usług będzie ocena poziomu zaspokojenia potrzeb osoby korzystającej i zadowolenie klienta, nie zaś faktyczna ilość godzin zrealizowanych usług. Wynagrodzenie ryczałtowe pozwala stronom umowy uzyskać pewność co do kwoty, którą będą musiały zapłacić lub otrzymają jako wynagrodzenie, co daje bezpieczeństwo ekonomiczne obu podmiotom umowy. Wykonanie takich czynności jak podanie leków, przyniesienie węgla z piwnicy, przyniesienie zakupów - nie jest równoznaczne z koniecznością przeznaczenia na te czynności – nawet pojedynczej godziny pracy, gdyż często są to czynności, na wykonanie których potrzeba tylko kilkunastu/kilkudziesięciu minut.

Jednak wynagrodzenie ryczałtowe nie powoduje wyłączenia spod realizacji obowiązku minimalnej stawki godzinowej. Mimo, że całość zlecenia jest określona jedną kwotą, musi być ona podzielona na miesięczne okresy, a wysokość stawki za jedną godzinę, nie może być niższa niż ustawowe minimum.

Dlatego osoba świadcząca usługę sąsiedzką, celem rozliczenia, przedkłada na koniec każdego okresu rozliczeniowego w formie pisemnej, elektronicznej lub papierowej informację o łącznej liczbie godzin wykonania zlecenia lub świadczenia usług. Z uzyskanego zestawienia musi wynikać, iż wynagrodzenie za godzinę pracy, nie może być niższe niż minimalna stawka godzinowa. W przypadku usług sąsiedzkich - warto zatem wdrażać elektroniczne formy nadzoru nad realizacją usług, co pozwala na kontrolę czasu pracy opiekunów - sąsiadów.

31. Czy ponoszona przez klienta odpłatność za świadczenie usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich w ramach Modułu I programu będzie stanowiła dochód gminy?

Świadczenie usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich jest zadaniem własnym gminy. Szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat oraz trybu ich pobierania określa uchwała rady gminy. W związku z powyższym przedmiotowa odpłatność stanowi dochód gminy.

32. Czy przy wnioskowaniu o środki w ramach Modułu I, gminy powinny uwzględniać podane w tabeli składniki, tj. maksymalnie 800 zł miesięcznie na objęcie wsparciem 1 środowiska i maksymalne koszty obsługi, czy też tylko ogólnie maksymalną kwotę dofinansowania?

Gminy muszą uwzględniać zawarte w programie limity. Maksymalna kwota dofinansowania do jednego środowiska miesięcznie wynosi 800 zł. Usługa sąsiedzka jest usługą specyficzną. Przyniesienie zakupów, opału, dopilnowanie przyjmowania leków, przygotowanie śniadania i inne czynności tzw. opieki prostej, nie wymagają tak dużego zaangażowania czasowego jak usługi specjalistyczne. Sąsiedzka forma wsparcia, musi być dostosowana do indywidualnych potrzeb osoby korzystającej z pomocy, bowiem kluczową cechą tej pomocy jest elastyczność, zarówno w ustaleniu osoby świadczącej usługi, zakresu i form pomocy, godzin świadczenia usług, monitorowania wsparcia, itd. W przypadku usług sąsiedzkich wskaźnikiem osiągnięcia rezultatu usług będzie ocena poziomu zaspokojenia potrzeb osoby korzystającej i zadowolenie klienta, nie zaś faktyczna ilość godzin zrealizowanych usług.

33. Czy w uzasadnionej sytuacji i w przypadku dysponowania środkami niewykorzystanymi, możliwe będzie przyznanie gminie dotacji ponad wskazany w tabeli łączny limit, zgodnie z pkt VI.3. Programu?

Nie, w ramach realizacji Modułu I programu „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2024 nie będzie takiej możliwości.

34. W części IV programu, ust. 2 mówi, że „Do programu należy zakwalifikować osoby spełniające kryteria w nim określone, zgłaszające się bezpośrednio do ośrodka pomocy społecznej/centrum usług społecznych”. Czy oznacza to, że ośrodek pomocy społecznej/centrum usług społecznych nie może przyznać usługi z urzędu, ani też na wniosek osoby trzeciej (np. sąsiada, sołtysa) lub organizacji pozarządowej?

Nie, OPS/CUS może przyznać pomoc z urzędu lub na wniosek innych osób (za zgodą osoby zainteresowanej). Program nie wyłącza ogólnych zasad obowiązujących w pomocy społecznej.

35. Czy dopuszczalne jest świadczenie usług sąsiedzkich bezpośrednio przez pracowników ośrodka pomocy społecznej/ centrum usług społecznych lub innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej?

Prowadzenie zadania przez OPS/CUS/jednostkę organizacyjną pomocy społecznej nie oznacza, iż realizatorami usług sąsiedzkich są np. pracownicy socjalni lub inni pracownicy jops. Oznacza to, iż do obowiązków OPS/CUS/lub innej jednostki będzie należało zarządzanie usługami, koordynacja, wyszukiwanie opiekunów sąsiadów, ich przeszkolenie oraz wsparcie w realizacji zadań, a także nadzór nad wykonywaniem przez nich czynności wynikających z zawartych umów. Sytuacja ta nie wyklucza możliwości powierzenia zadań pracownikowi jakiegokolwiek jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, która w najbliższej okolicy ma sąsiada i udziela mu wsparcia. Jednak celem programu nie jest systemowe angażowanie pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w bezpośrednią realizację usług sąsiedzkich.

36. Czy dopuszczalne jest określenie w uchwale rady gminy, że usługa pomocy sąsiedzkiej świadczona jest bezpłatnie na rzecz seniorów?

Tak, jest to możliwe. Zadanie gminy w postaci organizowania usług sąsiedzkich może być realizowane w ten sposób, iż to gmina bierze na siebie ciężar finansowania tych usług. Należy jednak pamiętać, że rodzi to konsekwencje w postaci przyszłej realizacji usług sąsiedzkich bez wsparcia finansowego programu.